

Presons de Catalunya - La de Girona

Al capdamunt d'una forta pujada dita de Sant Domènec hi ha instal·lada la presó de Girona. Els seus murs estan adossats a l'edifici del Seminari i l'església de Sant Martí. De totes les presons que hem vist, és aquesta, tal vegada, la que té per l'exterior un aspecte més lúgubre. Les parets vellíssimes, emblanquinades deu fer més de cent anys, estant gairebé completament cobertes per finestres d'un metre quadrat aproximadament, en les quals hi ha unes reixes de ferro d'un gruix superior a l'usat per a aquesta mena de serveis.

No sabem certament si el Reglament de presons ho porta, però el cas és que arreu on hem estat ens ha estat possible treure una fotografia de l'exterior de l'edifici. A Girona, no ens fou possible. En encarar la màquina a la porta de la presó, un guàrdia d'Assalt, que després ens digué que era català dels ingressats durant el Govern de la Generalitat, se'ns adreçà a nosaltres i ens comminà que no féssim cap fotografia, car del contrari hauriem de sotmetre'ns a les conseqüències. Li manifestarem que no sabem que hi hagués cap legislació sobre aquest extrem, car un edifici civil no es una fortalesa militar, on hom ja no ignora que és interdit treure'n fotografies.

Insistí el nostre contraopinant i ens digué que havia telefonat el general de la Divisió i que li havia que sense un permís especial, per escrit, no era possible fer el que ens proposàvem. Com sigui que ha Girona no hi ha estat de guerra ens estranyà la disposició, més si hom té en compte que qui té cura d'aquell edifici és la guàrdia d'Assalt, i acordarem de comú acord nosaltres i la màquina, no treure el permís militar i, per tant, no publicar la fotografia de l'exterior. De l'interior ja és tota una altra cosa. Els nostres lectors ja podran veure que tenim força documentació.

Continuant la interrompuda narració direm que la presó de Girona, com moltes altres que hem vist, cau de vella. Procedeix d'una dependència religiosa de quan la desmortització de Mendizàbal i en temps de la primera guerra carlista va ésser destinada a presó. Des d'aquells temps no s'hi ha fet absolutament cap reparació. Unicament, ara fa poc, com direm més endavant, s'hi establiren algunes millores.

EL DIRECTOR. Les ordres rebudes del general de Girona per mitjà del guàrdia d'Assalt al qual ens hem referit, ens

posaren l'ai al cor i fins temérem que la nostra tasca informativa toparia amb inconvenients i més inconvenients. Confessem que ens equivocarem de mig a mig. Al cap de poca estona d'ésser a l'ergàstul gironí, arribà el seu director, Enric Soler de la Pedraja, un home efectiu, simpàtic i amable. No posà cap inconvenient a les nostres pretensions i donà ordre per tal de que tots els presos per delictes polítics baixessin al locutori i perquè poguessin parlar amb ells separats únicament per una sola reixa i no per dues, com és habitual en les visites ordinàries.

El senyor Soler ens contà que és director de la presó desdè l'agost de l'any passat, però que feia dos anys que n'era administrador. Es mostra molt reconegut de les millores que recentment s'han introduït a l'edifici per iniciativa de l'alcalde gestor i ens deixà per tal que poguéssim parlar lliurement amb els presos.

EL DIPUTAT PERE CEREZO. Ens acompanyaven en la nostra visita als companys empressonats de Girona, el publicista Darius Rahola i l'ex-tinent d'alcalde senyor Ramon Varderí. Coincidí la nostra visita amb la d'un fill de Pere Cerezo, que no hi manca cap dia. Es un jovenet que representa uns quinze anys, espavilat i ferm republicà com el seu pare.

Estrenyèrem primerament la mà de l'estimat amic Cerezo i després la de tots els altres. En donar-los compte de la nostra missió ens digueren que ja esperaven la nostra visita, car havien llegit els reportatges que portem publicats d'altres presons.

Pregàrem a l'amic Cerezo que ens expliqués el què creies convenient per al nostre reportatge, i ho feu sense fer-se pregar el més mínim.

— Mireu — començà — : durant els dies 6 d'octubre i següents foren practicades a Girona de cinc a sis-centes detencions. Molts dels detinguts ho estigueren de dos a tres mesos, com els Ajuntaments de S. Feliu de Guíxols, Palafrugell, La Bisbal, Banyoles, Torroella i d'altres que de moment no em vénen a la memòria. L'alcalde de Girona està encara pendent de sumari.

Els detinguts foren portats a les casernes d'artilleria i d'infanteria, als calabossos de l'Audiència i del Govern civil i a la presó. S'habilità, després, com a presó general, la fàbrica de paper L'Aurora, on foren traslladats els de la caserna

d'infanteria, part de la d'artilleria i els dels calabossos de l'Audiència i del Govern civil. Després, un altre trasllat, aquesta vegada cap a la presó, no tots, car alguns romangueren encara a la fàbrica de paper.

A la presó hi anaren ingressant gent procedent de molts pobles dels voltants i molts que havien estat tancats prèviament a la presó de Santa Coloma. Hi hagueren també presos al Castell i a la presó de Figueres i a la de Puigcerdà.

Finalment es tancà la fàbrica de paper L'Aurora i tots els presos foren centralitzats a la presó de Girona. Jo hi porto 245

PERSONALITATS QUE HAN ESTAT A LA PRESÓ I ALGUNS DETALLS. L'amic Cerezo ens seguí dient que havien passat per la presó de Girona diverses personalitats entre les quals recordava en aquells moments els diputats Dot, Dalmau, Marial i Casademunt, el comissari de la Generalitat a Girona, senyor Puig Pujades, el periodista Lluís Bota i els senyors Auguet i Riera.

El diputat senyor Marial hi havia estat dos mesos; el senyor Dot i Arxé hi complí una condemna de 4 mesos; el senyor Laureà Dalmau hi estigué quinze dies, i el senyor Puig Pujades set mesos i en l'actualitat està a Figueres, en presó atenuada; en el mateix cas es troben els amics Auguet i Bota.

L'edifici, ens seguí dient l'amic Cerezo, consta de tres pisos. El primer i el segon, per als presos comuns i el tercer per als polítics. Aquests foren encabits en tres cel·les en nombre de 50, malgrat d'ésser la cabuda normal de quinze a vint homes. No hi ha cap altra ventilació que unes finestres tapiades, a les quals se'ls ha deixat una obertura de pam i mig tocant al sostre.

Per passejar no hi ha altre lloc que un passadís molt humit que amida aproximadament 25 per 5 metres, amb una sola finestra que dona a la banda Nord. Allí hom hi coïa el dinar.

Degut a les gestions fetes per l'alcalde gestor es va aconseguir que es fes una